

Pre-school Teachers' Opinions on Global Citizenship Education

Tuğçe Güzelyurt¹

Sirnak University Silopi Vocational School, Child Development Program

Seher Kabul²

Sirnak University Silopi Vocational School, Child Development Program

Nurhan Kösen³

Sirnak University Silopi Vocational School, Child Development Program

Aynur Şık⁴

Sirnak University Silopi Vocational School, Child Development Program

Nihat Tokay⁵

Şirnak Üniversitesi, Silopi Meslek Yüksek Okulu, Çocuk Gelişimi Programı

ABSTRACT

It gains importance concepts such as accepting differences, social relations, the peace with conditions of the changing and developing world. The concept of world citizenship has emerged together with living conditions. The one of effective elements is education to increase awareness about world citizenship. The foundation of emotion, thought, behavior and attitudes consists in the period pre-school. The situations located in the content of World Citizenship Education such as understanding differences, respecting, adaptation to changing living conditions are located to be gained among skills in the period pre-school. Therefore, World Citizenship Education also should be given at early ages. When given World Citizenship Education, teachers someone from stakeholders, need raising awareness. According to this information, the aim of the study is to investigate on the depth their perception towards World Citizenship Education of pre-school teachers. The study group of research consists of 41 pre-school teachers serving pre-school education institutions in the district of Silopi, the city of Şirnak link to Ministry of Education in 2018-2019 educational year. The data in research created by researchers have been collected with interview form. The data were analyzed with descriptive analysis technique and content analysis technique. As a result, It is thought to be insufficient about how to give space which activities and within programme to know partially the content of World Citizenship Education of pre-school teachers.

Key Words: Pre-school period, world citizenship education, teacher opinion.

ARTICLE INFO

Received: 15.10.2019

Revision received:

29.11.2019

Accepted: 28.12.2019

Published

*online:*25.05.2020

[1] Sorumlu yazar iletişim bilgileri:

Öğrt. Görevlisi

tugce.guzelyurt@hotmail.com

0507 347 84 39

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Dünya Vatandaşlığı Eğitimine İlişkin Görüşleri

Tuğçe Güzelyurt¹

Şırnak Üniversitesi, Silopi Meslek Yüksek Okulu, Çocuk Gelişimi Programı

Seher Kabul²

Şırnak Üniversitesi, Silopi Meslek Yüksek Okulu, Çocuk Gelişimi Programı

Nurhan Kösen³

Şırnak Üniversitesi, Silopi Meslek Yüksek Okulu, Çocuk Gelişimi Programı

Aynur Şık⁴

Şırnak Üniversitesi, Silopi Meslek Yüksek Okulu, Çocuk Gelişimi Programı

Nihat Tokay⁵

Şırnak Üniversitesi, Silopi Meslek Yüksek Okulu, Çocuk Gelişimi Programı

ÖZET

Gelişen ve değişen dünya koşullarıyla barış, sosyal ilişkiler, farklılıkları kabullenme gibi kavramlar önem kazanmaktadır. Değişen yaşam koşullarıyla birlikte dünya vatandaşlığı kavramı ortaya çıkmıştır. Dünya vatandaşlığı konusunda farkındalığın artması için etkili unsurlardan biri eğitimidir. Duygu, düşünce, davranış ve tutumların temeli okul öncesi dönemde oluşmaktadır. Farklılıkları anlama, saygı duyma, değişen yaşam koşullarına uyum sağlama gibi dünya vatandaşlığı eğitiminin içeriğinde yer alan beceriler de okul öncesi dönemde kazandırılacak beceriler arasında yer almaktadır. Bu nedenle dünya vatandaşlığı eğitimi erken yaşlarda verilmelidir. Dünya vatandaşlığı eğitiminin verilmesinde paydaşlardan biri olan öğretmenlerin bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda çalışmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin dünya vatandaşlığı eğitimine yönelik görüşlerini derinlemesine incelemektir. Araştırmanın çalışma grubu 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Şırnak ilinin, Silopi ilçesinde okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan 41 okul öncesi öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırmada veriler araştırmacılar tarafından oluşturulan görüşme formuyla toplanmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz ve içerik analizi tekniğiyle analiz edilmiştir. Sonuç olarak okul öncesi öğretmenlerinin dünya vatandaşlığı eğitiminin içeriğini kısmen bildiği ve program içerisinde hangi etkinliklere nasıl yer vermesi gerektiği konusunda yeterli olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi dönem, dünya vatandaşlığı eğitimi, öğretmen görüşü.

MAKALE BİLGİSİ

Alınma Tarihi:
15.10.2019
Düzeltilmiş hali alınma tarihi: 29.11.2019
Kabul Edilme Tarihi:
28.12.2019
Çevrimiçi yayınlanma tarihi: 25.05.2020

[1] Sorumlu yazar iletişim bilgileri:
Öğrt. Görevlisi
tugce.guzelyurt@hotmail.com
0507 347 84 39

Giriş

Gelişen ve değişen dünya koşullarıyla birlikte farklı ülkelerde yaşanan değişimler ve gelişmeler diğer ülkeleri de etkileyebilmektedir. Farklı zaman dilimlerinde ya da düzeylerde de olsa bu etkileşimin ya da etkinin olduğu kabul edilmektedir (Lim, 2008). Değişen bu koşullarla barış, sosyal ilişkiler, farklılıkları kabullenme gibi kavramlar önem kazanmaktadır (Durualp ve Durualp, 2012). Bu kavramlardan birisi de dünya vatandaşlığı kavramıdır. Dünya vatandaşlığı, göçler, savaşlar, teknoloji ve farklı kültürdeki insanların etkileşime geçmesi gibi sebeplerin sonucu olarak ortaya çıkmıştır (Ceylan, 2014; Tuncel ve Uğur, 2009). Genel anlamda dünya vatandaşı; yaşanan değişimlere uyum sağlayan bilen, değişime açık, farklılıkları anlayan ve kabul eden, eleştirel düşünen, iletişim becerisine sahip, bilgiye hızlı erişebilen, etik bireylerdir (Evans, Ingram, Macdonald ve Weber, 2009; Özyurt, 2009).

Dünya vatandaşlığı için gerekli olan bilgi; adalet, eşitlik, farkındalık, küreselleşme, sürdürülebilirlik, barış ve mücadeledir. Dünya vatandaşlığı için gerekli beceriler; eleştirel düşünme, etkili tartışma, adaletsizlikle mücadele, saygı, işbirliği ve problem çözmedir. Dünya vatandaşlığı için gerekli olan değer ve tutumlar ise; özsaygı, empati, sorumluluk, farklılıkları anlama ve kabul etme, çevreyle ilgilenme ve sürdürülebilir olmasını destekleme, insanların farklılık oluşturabileceklerine inanmadır (Kan, 2009a, Oxham, 2006). Dolayısı ile 21. yüzyılda bireyler farklı toplumlarla etkileşim ve iletişim içerisinde olabilmek için belirtilen bilgi, beceri ve tutuma sahip olmalıdır (Tezcan, 2002). Günümüzde çeşitli dil, ırk, din, kültür özelliklerine sahip bireyler olması sunulan eğitimin de düzenli olarak güncellenmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır (Kan, 2009b). Bireylerin bu özelliklerle donatılmasında da en etkili süreç eğitimidir. Eğitimin esas amacı, ülkesine ve dünyaya yararlı yurttaşlar yetiştirmektir. Bu amaca tüm eğitim kademelerinde yer verilmektedir (MEB, 2013).

Bireyin formal eğitime katıldığı ilk kademe okul öncesi eğitimidir. Bu dönemde çocukların fiziksel, bilişsel, dil, sosyal-duygusal ve özbakım gelişim alanlarının desteklenmesinde de kritik bir dönem (Haktanır, 2014) olduğu gibi dünya vatandaşlığına yönelik bilgi, beceri ve tutumların kazanılmasında da kritik bir dönemdir (Johansson, 2009). Okul öncesi öğretmenleri çocukların sevgi, saygı, hoşgörü, sorumluluk, farklılıkları anlama ve kabullenme, problem çözme, empati becerilerini desteklerken (Ceylan, 2014) aynı zamanda dünya vatandaşı bireyler yetiştirilmesinde önemli roller üstlenmektedir. Bu nedenle okul öncesi eğitimi alanında hizmet verecek öğretmenlerin eğitim programlarını hazırlarken dünya vatandaşlığına ilişkin becerilerin nasıl sunulacağı, hangi yöntem ve tekniklerin kullanılacağı konusunda donanımlı olması gerekmektedir (Yaşar, 2009).

Dünya vatandaşlığı eğitimi aracılığıyla öğretmenler, çocuklarda soru sorma ve eleştirel düşünme becerilerini desteklemelidir. Çocukların sürece aktif olarak katılmalarını sağlamalıdır. Dünyadaki çeşitlilik ve problem durumları hakkında bilgi verilmelidir. Günlük yaşantı ve çevreyle ilişkilendirilmelidir. Dünya vatandaşlığı eğitimi çocuğun algılayamayacağı düzeyde olmamalı, sadece farklı insanlarla kültürleri içermemelidir. Karmaşık sorunlara basit çözümler sunmamalıdır. Yoğun bir programa ilave eğitim olarak sunulmamalı ve programın içeriğiyle ilişkilendirilerek sunulmalıdır (Oxham, 2006). Bu gerekliliklerin yerine getirilebilmesi ve dünya vatandaşı bireylerin yetiştirilmesi için okul öncesi öğretmenlerinin rolü büyük bir öneme sahiptir. Öğretmenlerin kalıplardan uzak olması, önce kendi kültürel ve ulusal kimliklerini geliştirmesi, sonra çeşitli kültürleri tanınması ve öğrencilerine tanıtması gerekmektedir (Haydon, 2006; Banks, 2001). Bununla birlikte öğretmenlerin dünya vatandaşlığı eğitimini nasıl vereceği konusunda yetersizliği, motivasyonun düşük olması, akademik becerilere yönelik bir programın

olması dünya vatandaşlığı eğitiminin sunulması hususunda engel teşkil etmektedir (Sağlam, 2011). Dünya vatandaşlığının eğitim sürecine dahil edilebilmesi için akademisyenlerin, öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının bilinçlendirilmesi gerekmektedir (Davies ve Reid, 2005). Bu bilgiler doğrultusunda çalışmanın amacı okul öncesi öğretmenlerinin dünya vatandaşlığı eğitimine yönelik görüşlerini derinlemesine incelemektir. Bu araştırma kapsamında ortaya konacak sonuçların okul öncesi öğretmenlerine dünya vatandaşlığı eğitimi konusunda rehber olması ve araştırmacıları dünya vatandaşlığı eğitimine yönelik yeni araştırmalar yapmaya teşvik etmesi yönünden katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmada aşağıdaki soruya yanıt aranmıştır.

1. Çok kültürlü bölgelerde görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin dünya vatandaşlığı eğitimine yönelik bilgilerinin alanyazına uygunluk düzeyi nedir?

Yöntem

Model

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin dünya vatandaşlığı eğitimine yönelik algılarını derinlemesine incelemek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim deseni kullanılmıştır. Olgu bilim deseni farkında olunmasına rağmen derinlemesine bir anlayışa sahip olunmayan olguların ortaya çıkarılmasını ve yorumlanmasını amaçlanmaktadır (Büyüköztürk, Çakmak Kılıç, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2015). Okul öncesi öğretmenlerinin dünya vatandaşlığı eğitime yönelik görüşleri mesleki deneyimleri ve görev yaptıkları bölgenin koşulları kapsamında incelendiği için olgu bilim deseni kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Çalışma grubu 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Şırnak ilinin, Silopi ilçesinde okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan ve amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örneklemeyle belirlenmiş 41 okul öncesi öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenler kadın (n=40) ve erkektir (n=1). Katılımcılar 20-25 yaş (n=20), 26-30 yaş (n=15), 31-35 yaş (n=3) ve 36-40 yaş (n=3) aralığındadır. Katılımcılar ön lisans eğitimi (n=14), lisans eğitimi (n=26) ve lisansüstü eğitim (n=1) almıştır. Katılımcılar 0-3 yıl arası (n=27), 4-6 yıl arası (n=11) ve 7-10 yıl arası (n=3) mesleki deneyime sahiptir. Demografik özelliklere yönelik bilgiler Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1 Okul öncesi öğretmenlerinin sosyo-demografik özellikleri

		n	%
Cinsiyet	Kadın	40	97,56
	Erken	1	2,43
Yaş	20-25	20	48,78
	26-30	15	36,58
	31-35	3	7,31
	36-40	3	7,31
Öğrenim Düzeyi	Ön lisans	14	34,14
	Lisans	26	63,41
	Lisansüstü	1	2,43
Mesleki Deneyim	0-3	27	65,85
	4-6	11	26,82
	7-10	3	7,31

Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplamak için öncelikle araştırma konusuna yönelik alanyazın taranmış ve araştırmacılar tarafından görüşme formu oluşturulmuştur. Görüşme formunda demografik

özelliklere yönelik 3 soruya ve dünya vatandaşlığı eğitimine yönelik 3 soruya yer verilmiştir. Veriler toplanmadan önce 10 okul öncesi öğretmenle pilot çalışma yapılmıştır. Uygulama sonrası soruların öğretmenler tarafından anlaşılır olması nedeniyle düzeltme yapılmadan son şekli verilmiştir. Son şekli verilmiş görüşme formu oluşturulmuş ve Silopi İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü izniyle okul öncesi öğretmenlerine uygulanmıştır.

Araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Okul öncesi dönemde dünya vatandaşlığı eğitiminin kapsamı nelerdir?
2. Dünya vatandaşlığı eğitimiyle kazandırılması hedeflenen beceriler nelerdir?
3. Okul öncesi dönemde dünya vatandaşlığı eğitimi kapsamında hangi etkinlikleri yapmaktasınız?

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen veriler nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz ve içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Betimsel analiz tekniğinde veriler önceden belirlenen sorular veya temalar kapsamında sunulmaktadır. Bununla birlikte katılımcıların görüşlerini etkili şekilde yansıtmak için doğrudan alıntılara yer verilmektedir (Büyüköztürk vd., 2015; Merriam, 2015). Araştırmada görüşme soruları temel alınarak temalar belirlenmiştir. Alt temalar ise, katılımcıların araştırma sorularına yönelik görüşlerinin içerik analizi tekniği ile çözümlenmesi sonucunda belirlenmiştir. Araştırmada elde edilen veriler birbirinden bağımsız olarak araştırmacılar ve bir alan uzmanı tarafından incelenmiş ve kodlar belirlenmiştir. Araştırmacıların belirledikleri kodlar arasındaki tutarlılık Miles ve Huberman'ın (1994) güvenilirlik formülüyle (Güvenirlilik= Görüş Birliği/ (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) incelenmiştir. Kodlar arasında. 79'luk tutarlılık olduğu tespit edilmiştir. Bu oran kodların güvenilir olduğunu ortaya koymaktadır. Ortak olan kodlar frekans ve yüzde olarak ifade edilmiştir. Katılımcıların görüşleri doğrudan alıntılarla sunulmuştur.

Bulgular

Araştırma kapsamında okul öncesi öğretmenlerinin dünya vatandaşlığı eğitiminin kapsamına yönelik görüşleri incelendiğinde, dünya vatandaşlığı eğitimi öğretmenler kültürel farklılıkları tanıma (n=12), küresel sorunlara karşı duyarlılık (n=10), farklı kültürel değerlere sahip insanları bir bütünsellik içinde görme (n=5), farklı kültür ve toplumlara karşı sevgi ve saygı duyma (n=5), küresel değerlerin getirdiği sorumluluk bilincini kazanma (n=4), evrensel dilleri öğrenme ve iletişim kurma (n=3), olarak tanımlanmaktadır. Elde edilen bulgular Tablo 2'de yer almaktadır. Konuya yönelik öğretmenlerin görüşü aşağıdaki gibidir;

Ö33'e göre "Farklı kültürleri tanıma."

Ö40'a göre "Ülke tanımları, ülkelere ait özelliklerin tanıtımı."

Tablo 2. Dünya vatandaşlığı eğitiminin kapsamına yönelik bulgular

	n	%
Kültürel farklılıkları tanıma	12	29,26
Küresel sorunlara karşı duyarlılık	10	24,39
Farklı kültürel değerlere sahip insanları bir bütünsellik içinde görme	5	12,19
Farklı kültür ve toplumlara karşı sevgi ve saygı duyma	5	12,19
Küresel değerlerin getirdiği sorumluluk bilincini kazanma	4	9,75
Evrensel dilleri öğrenme ve iletişim kurma	3	7,31

Araştırma kapsamında okul öncesi öğretmenlerinin dünya vatandaşlığı eğitimiyle kazandırmayı hedeflediği becerilere yönelik görüşleri incelendiğinde, öğretmenler farklılıklara

karşı duyarlılık (n=23), farklı kültür ve toplumları tanıma (n=15), diğer toplumların değerlerine saygı duyma (n=11), bireysel sorumluluk alma (n=8), diğer toplumların değerlerine saygı duyma (n=2), problem çözme (n=2), kendi kimliğini tanıma (n=1) ve ülkelerin dillerinin farklı olduğunu anlama (n=1) becerisini kazandırmayı hedefledikleri belirlenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 3'te yer almaktadır. Konuya yönelik öğretmenlerin görüşü aşağıdaki gibidir;

Ö23'a göre "Farklılıklara saygı ve farklı düşünceler üretmelerini sağlamak."

Ö26'a göre "Dünyada farklı türde birçok toplumun olduğunu görmeleri."

Tablo 3. Dünya vatandaşlığı eğitimiyle kazandırılması hedeflenen becerilere yönelik bulgular

	N	%
Farklılıklara karşı duyarlılık	23	56,09
Farklı kültür ve toplumları tanıma	15	36,58
Diğer toplumların değerlerine saygı duyma	11	26,82
Bireysel sorumluluk alma	8	19,51
Diğer toplumların değerlerine saygı duyma	2	4,87
Problem çözme	2	4,87
Kendi kimliğini tanıma	1	2,43
Ülkelerin dillerinin farklı olduğunu anlama	1	2,43

Araştırma kapsamında okul öncesi öğretmenlerinin dünya vatandaşlığı eğitimini desteklemek için yapılan etkinliklere yönelik görüşleri incelendiğinde, öğretmenler farklı kültürlerin özelliklerine yönelik görsel kartları sınıfa asma (n=18), çocuklarla farklı kültürler hakkında sohbet etme (n=13), farklı kültürleri tanıtmaya yönelik drama yapma (n=7), ülkelerle ilgili video izletme (n=6) etkinlikleri yaptıklarını belirtmişlerdir. Elde edilen bulgular Tablo 4'te yer almaktadır. Konuya yönelik öğretmenlerin görüşü aşağıdaki gibidir;

Ö10'a göre "Her ay bir ülke seçip bu ülkeyi genel bir tarihsel özellikleri, yöresel kıyafetleri, yemekleri, gibi ana hatlarıyla tanıtabiliriz."

Ö20'a göre "Değerler eğitimi içinde saygı değerini öğretiyorum."

Tablo 4. Dünya vatandaşlığı eğitimini desteklemek için yapılan etkinliklere yönelik bulgular

	N	%
Farklı kültürlerin özelliklerine yönelik görsel kartları sınıfa asma	18	43,3
Çocuklarla farklı kültürler hakkında sohbet etme	13	31,7
Farklı kültürleri tanıtmaya yönelik drama yapma	7	17,07
Ülkelerle ilgili video izletme	6	14,63

Sonuç ve Tartışma

Okul öncesi öğretmenlerinin dünya vatandaşlığı eğitimine yönelik görüşlerinin incelendiği bu çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin dünya vatandaşlığı eğitiminin kapsamı konusunda görüşleri doğru olmakla beraber yeterli bilgiye sahip olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle okul öncesi dönemde dünya vatandaşlığı eğitiminin kapsamının bilinmesinin öncelikli olduğu düşünülmektedir. Gallavan (2008) dünya vatandaşlığı eğitimi kapsamında öğretmen adaylarına yönelik yaptığı araştırmasında öğretmen adaylarının genelinde çocukları dünya vatandaşı olarak yetiştirmek istediklerini fakat nasıl uygulayacaklarını bilmedikleri için dünya vatandaşlığı eğitimini vermeye hazır hissetmediklerini tespit etmiştir. Bu bulgular araştırma bulgularını destekler niteliktedir.

Okul öncesi dönemde dünya vatandaşlığı eğitimi konusunda kazandırılması hedeflenen becerilere yönelik bulgular incelendiğinde, okul öncesi dönemde en çok farklılıklara karşı

duyarlılık ve farklı kültürleri tanıma becerilerinin desteklendiği belirlenmiştir. Oxham (2006) dünya vatandaşlığı eğitimi ile kazandırılması hedeflenen becerilerin öncelikle soru sorma ve eleştirel düşünme becerileri olduğunu belirtmiştir. Dünya vatandaşlığı eğitimi kapsamında çocukların eleştirel düşünme, problem çözme, iletişim, empati kurma, farklılıkları anlama ve saygı duyma gibi 21. yüzyıl becerileri yer almaktadır. Bununla birlikte bireyler sürece aktif olarak katılmalıdır. Dünyadaki çeşitliliği ve problem durumları hakkında çocuklara bilgi verilmelidir. Günlük yaşantı ve çevre ile ilişkilendirilmelidir. Dünya vatandaşlığı eğitimi çocuğun algılayamayacağı düzeyde olmamalı ve sadece farklı kültürleri aktarma olarak sınırlandırılmamalıdır. Karmaşık sorunlara basit çözümler sunmamalıdır. Bu nedenle araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin farklılıklara karşı duyarlılık ve farklı kültürleri tanıma becerilerini desteklemelerinin tek başına dünya vatandaşlığı eğitimi için yeterli olmayacağını düşündürmektedir. Bu doğrultuda araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin dünya vatandaşlığı eğitimi konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları söylenebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin dünya vatandaşlığı eğitimi kapsamında yapılabilecek etkinliklere yönelik görüşleri incelendiğinde; okul öncesi öğretmenleri en çok farklı kültürleri ve ülkeleri tanıtmaya yönelik etkinlikler uygulanabileceğini belirtmişlerdir. Oysa dünya vatandaşlığı soru sorma, eleştirel düşünme, farklılıkları anlama, birlikte yaşama, empati becerilerinin kazanılmasını da kapsamaktadır. Bu beceriler doğrultusunda, çocuğun gelişimine ve ilgisine paralel olan etkinliklerin uygulanması dünya vatandaşlığı eğitiminin niteliğinin artmasını sağlayacaktır. Bu bilgiler okul öncesi öğretmenlerinin dünya vatandaşlığı eğitimi desteklemek için yapılan etkinlikler konusunda desteğe ihtiyaç duyduğunu göstermektedir. Hablemitoğlu ve Özmete (2012) etkili vatandaşlık eğitimi sürecinin çıktılarını; öğrencilerin olumlu aktivite ve öğrenmeye yönelmeleri, öğrencilerin hizmetlere ilişkin görüş geliştirmeleri, ekip çalışması, karar verme ve aile yaşamına ilişkin becerileri geliştirmeleri; bu eğitimi almış olan öğrencilerin toplumdaki diğer bireylere destek sağlamaları olarak sıralamışlardır. Araştırma kapsamındaki okul öncesi öğretmenlerinin uyguladıklarını ifade ettikleri dünya vatandaşlığı etkinliklerinin belirtilen çıktılar için yetersiz olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin dünya vatandaşlığı eğitiminin içeriğine ilişkin olarak kısmen bilgi sahibi olduğu ancak okul öncesi eğitim programını uygularken dünya vatandaşlığı eğitimine ilişkin becerilerin çocuklara nasıl kazandırılacağı, hangi etkinliklerle uygulanabileceği ve hangi becerilerin kazandırılacağına yönelik olarak desteğe ihtiyaçları olduğu tespit edilmiştir.

Öneriler

Araştırmada bulguları doğrultusunda öneriler aşağıdaki gibi sıralanmaktadır;

- Dünya vatandaşlığı eğitimi okul öncesi eğitim programına dahil edilebilir.
- Dünya vatandaşlığı eğitiminin etkili olabilmesini sağlamak amacıyla farklı din, dil, ırka sahip insanları anlamak ve birlikte yaşamak için hangi becerilerin kazanılması gerektiği, eğitim ortamının nasıl düzenleneceği, hangi etkinlikler ve yöntemlerin uygulanabileceği konusunda okul öncesi öğretmenlerine hizmet içi eğitim verilebilir.
- Dünya vatandaşlığı eğitimi kapsamında çocuklara farklı kültürleri tanıtmaya yönelik geziler (müze, tarihi yerler, sanat galerisi) düzenlenebilir.
- Dünya vatandaşlığı eğitiminin kalıcılığının artması için günlük yaşantı ve çevre ile ilişkilendirilerek oyun yoluyla sunulabilir. Sürece aileler de dahil edilebilir.

Kaynakça

- Banks, J. A. (2001). Citizenship education and diversity: Implications for teacher education. *Journal of Teacher Education*, 52(1), 5-16.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak Kılıç, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (19. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Ceylan, Ş. (2014). Okul öncesi öğretmenlerinin dünya vatandaşlığı eğitimi ile ilgili görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 7(1), 78-93.
- Davies, I., Reid, A. (2005). Globalising citizenship education? A critique of ‘global education’ and ‘citizenship education’. *British Journal of Educational Studies*, 53(1), 66-89.
- Durualp, E., Durualp, E. (2012). İlköğretim II. kademedeki öğrenim gören öğrencilerin evrensel değerlere ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 5(4), 484-499.
- Evans, M., Ingram, L. A., Macdonald, A., Weber, N. (2009). Mapping the “global dimension” of citizenship education in Canada: The complex interplay of theory, practice and context. *Citizenship Teaching and Learning*, 5(2), 17-34.
- Gallavan, N. P. (2008). Examining teacher candidates’ views on teaching world citizenship. *The Social Studies*, 99(6), 249-254.
- Hablemitoğlu, Ş., Özmete, E. (2012). Etkili vatandaşlık eğitimi için bir öneri. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(3), 39-54.
- Haktanır, G. (2014). *Okul öncesi eğitime giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Haktanır, G. (Ed.). (2009). *Okul öncesi eğitime giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Haydon, G. (2006). Respecting for persons and for cultures as a basis for national and global citizenship. *Journal of Moral Education*, 35(4), 457-471.
- Johansson, E. (2009). The preschool child of today—the world citizen tomorrow? *International Journal of Early Childhood*, 41(2), 79-95.
- Kan, Ç. (2009a). Değişen değerler ve küresel vatandaşlık eğitimi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(3), 895-904.
- Kan, Ç. (2009b). Sosyal bilgiler eğitiminde küresel vatandaşlık. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 25-30.
- Lim, C. P. (2008). Global citizenship education, school curriculum and games: Learning mathematics, English and science as a global citizen. *Computers & Education*, 51, 1073-1093.

- Merriam, S.B. (2013). *Nitel araştırma* (Çev. Editörü: Selahattin Turan). Ankara: Nobel Yayınları.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB] (2013). *Okul Öncesi Eğitim Programı*. Ankara: Milli Eğitim.
- Oxfam Development Education Programme(2006). *Education for global citizenship: A guide for schools*. Oxfam GB.
- Özyurt, C. (2009). Küresel vatandaşlığın gelişimi imkânı ve küresel değerler eğitimi. *I. Uluslararası Avrupa Birliği, Demokrasi, Vatandaşlık ve Vatandaşlık Eğitimi Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 159-166. http://www.kaynakca.info/eser_dosya/1_eupecitpapers.pdf adresinden alınmıştır.
- Sağlam, H. İ. (2011). Öğretmen adaylarının etkili vatandaşlık yeterlik düzeyleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 19(1)*, 39-50.
- Tezcan, M. (2002). *Postmodern ve küresel toplumda eğitim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tuncel, G., Uğur, C. A. (2009). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin “küresel vatandaşlık” kavramına yükledikleri anlamlar üzerine bir değerlendirme. *I. Uluslararası Avrupa Birliği, Demokrasi, Vatandaşlık ve Vatandaşlık Eğitimi Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 229-232. http://www.kaynakca.info/eser_dosya/1_eupecitpapers.pdf adresinden alınmıştır.
- Yaşar, Ş. (2009). *Küreselleşme ve dünya vatandaşlığı*. E-gazete. <http://e-gazete.anadolu.edu.tr/ayrinti.php?no=7628> adresinden alınmıştır.